

POSTANOWIENIE

27 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 27 lutego 2025 r. w Warszawie
zażalenia A. J.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 26 czerwca 2024 r., I ACa 797/23,

w sprawie z powództwa syndyka masy upadłości G. J. i J. J.

przeciwko A. J.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną i zapłatę,

oddala zażalenie.

M.L.

UZASADNIENIE

Pozwany A. J., zastępowany przez adwokata, wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z 14 grudnia 2023 r. Zawnioskował w niej, jak też w późniejszym piśmie procesowym z 29 kwietnia 2024 r. (k. 413), o zwolnienie z opłaty sądowej. Nie załączył oświadczeń o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. Z tych przyczyn wnioski zwrócono w oparciu o art. 102 ust. 4 u.k.s.c. (zarządzenia k. 398, 401), zaś pozwanego wezwano do uiszczenia opłaty sądowej w terminie tygodniowym (zarządzenie k. 401, wezwanie, k. 408). Wezwanie doręczono jego pełnomocnikowi 29 maja 2024 r. (elektroniczne potwierdzenie odbioru).

Sąd Apelacyjny wskazał, że termin na uzupełnienie braków upłynął 5 czerwca 2024 r. Pozwany w tym czasie nie uiścił opłaty. Złożył co prawda, w piśmie procesowym z 5 czerwca 2024 r., odpisy oświadczenia o stanie rodzinnym,

majątku, dochodach i źródłach utrzymania, ale było to zdaniem Sądu irrelewantne dla sprawy, bo nie zawniósł o zwolnienie z kosztów sądowych - poprzednie wnioski, jak już, zwrócono, o czym go poinformowano (pisma sądowe, k. 406,407). Sąd uznał zatem, że skoro pozwany nie uzupełnił braków fiskalnych, to skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu.

W zażaleniu skarżący zarzucił naruszenie art. 130 ^{1a} § 3 k.p.c. przez jego niezastosowanie, przejawiające się tym, że reprezentujący pozwanego profesjonalny pełnomocnik mógł skutecznie wnosić o zwolnienie pozwanego z kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym z uwagi na to, że brak formalny został uzupełniony w ciągu 7 dni od odebrania zarządzenia Sądu w przedmiocie uzupełnienia braków formalnych, polegający na załączeniu oświadczenia o stanie rodziny, dochodach i majątku, wskazując jednocześnie, że sytuacja majątkowa i rodzinna pozwanego nie uległa zmianie, a tym samym czynność została konwalidowana, wobec czego nie zaszły przesłanki do odrzucenia skargi kasacyjnej. Ewentualnie skarżący wskazał, że nietrafne było uznanie przez Sąd, iż zwolnienie od kosztów sądowych udzielone w toku postępowania przed sądem drugiej instancji nie rozciąga się także na postępowanie wywołane skargą kasacyjną, podczas gdy postępowanie kasacyjne stanowi szczególny tryb kontroli prawomocnego orzeczenia w toczącej się sprawie, w której udzielono zwolnienia od kosztów o czym świadczy tożsamość przedmiotu i stron postępowania na co wskazywał Sąd Najwyższy w swym postanowieniu z 29 listopada 2007 r. III CZ 49/07, który to pogląd w szczególności wzmacnia fakt, że skoro zwolnienie od kosztów sądowych rozciąga się także na postępowanie egzekucyjne (art. 771 k.p.c.) to tym samym obejmuje całe postępowanie rozpoznawcze a zatem również postępowanie kasacyjne.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Zażalenie jest bezzasadne.

Nie budzi wątpliwości Sądu Najwyższego, że w razie zwrotu wniosku na podstawie art. 102 ust. 4 u.k.s.c., po stronie Sądu powstaje obowiązek wezwania pełnomocnika do opłacenia pisma (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu

Najwyższego z 20 lipca 2012 r., II CZ 61/12, uchwałę Sądu Najwyższego z 27 marca 2014 r., III CZP 133/12, postanowienie Sądu Najwyższego z 6 maja 2024 r., III CZ 5/24). Jednakże wobec braku określenia w tej ustawie trybu postępowania w przedmiocie uzupełnienia braków fiskalnych pisma w przypadku zwrotu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych na wskazanej podstawie i braku regulacji szczególnej należy przyjąć, że - na mocy odesłania z art. 8 ust. 1 tej ustawy - do wszystkich nieuregulowanych ustawą o kosztach sądowych w spawach cywilnych kwestii należy stosować przepisy kodeksu postępowania cywilnego, w tym też art. 130^{1a} § 3 k.p.c. (zob. uchwała SN z 27 marca 2014 r., III CZP 133/13).

Po otrzymaniu zarządzenia o zwrocie wraz z wezwaniem do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej, załączono oświadczenie powoda o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, uzupełniono więc *de facto* brak formalny stanowiący podstawę zwrotu wniosku. Natomiast nie złożono wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych po dokonaniu zwrotu wcześniejszego wniosku na podstawie art. 102 ust. 4 u.k.s.c. w ciągu terminu do uiszczenia opłaty wyznaczonego w skierowanym do pełnomocnika wezwaniu, nie zaktualizował się zatem obowiązek orzeczenia przez sąd o zasadności wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, ponieważ takiego wniosku nie złożono łącznie z oświadczeniem o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania.

Jednocześnie należy uznać, że zwolnienie strony od kosztów sądowych w sprawie przyznane w postępowaniu przed sądem powszechnym nie dotyczy postępowania kasacyjnego inicjowanego skargą kasacyjną, będącą nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia orzeczenia prawomocnego, wnoszonym poza tokiem instancji (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego Izby Cywilnej z 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, postanowienie Sądu Najwyższego z 21 listopada 2023 r., III CZ 253/23, postanowienie Sądu Najwyższego z 9 marca 2022 r., III PZ 5/21, postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2007 r., I CZ 98/07, postanowienie Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2007 r., III CZ 3/07).

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z 398¹⁴ k.p.c., orzekł jak w sentencji.

r.g.